

Ergenlerde Okula Bağlılığın Yordayıcıları Olarak Okul İklimi ve Sosyal Medya Bağımlılığı

Okan Bilgin¹ & İbrahim Taş²

Özet: Bu araştırmanın amacı lise öğrencilerinde okula bağlılık ile okul iklimi ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma 361 lise öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Öğrencilerin 180'ini (%49.9) kız öğrenciler, 181'ini (%50.1) ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaşları 14-18 arasında değişmekte olup, yaş ortalaması 16.19 şeklindedir. Araştırmada veri toplama araçları olarak Okula Bağlılık Ölçeği, Okul İklimi Ölçeği ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler Pearson Korelasyon Analizi ve Çoklu Regresyon Analizi ile incelenmiştir. Okul iklimi alt boyutlarından olan güvenli öğrenme ortamı, destekleyici öğretmen davranışları ve başarı odaklılık ile okula bağlılık arasında pozitif ilişki tespit edilmiştir. Sosyal medya bağımlılığı ile okula bağlılık arasında hiçbir ilişki tespit edilmezken, sosyal medya bağımlılığı ile okul iklimi güvenli öğrenme ortamı alt boyutu arasında negatif ilişki tespit edilmiştir. Regresyon analizi sonucunda okul ikliminin okula bağlılığı anlamlı bir şekilde yordadığı, sosyal medya bağımlılığının ise yordamadığı tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar alan yazın ışığında tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Okula bağlılık, okul iklimi, sosyal medya bağımlılığı, ergenlik

Geliş Tarihi: 08.08.2018 – **Kabul Tarihi:** 06.11.2018 – **Yayın Tarihi:** 29.12.2018

DOI: 10.29329/mjer.2018.172.2

School Climate and Social Media Addiction as Predictors of School Engagement among Adolescents

Abstract: The aim of this study is to investigate the relationship between school engagement and school climate and social media addiction among high school students. The research was conducted with 361 high school students. 180 (49.9%) of the students are female, and 181 (50.1%) of them are male. Ages of the students varied between 14 and 19, with the average of 16.19. In the study, School Engagement Scale, School Climate Scale and Social Media Addiction Scale were used as the data collection tools. The data were analyzed via Pearson Correlation and Multiple Regression Analysis. A positive relationship was found between school engagement and supportive teacher behavior, success-orientedness, and safe learning environment subscales of the school climate. There was no correlation between social media addiction and school engagement, while a negative relationship was found between social media addiction and safe learning environment subscales of the school climate. The regression analysis revealed that school climate significantly predicted the school

¹ Bülent Ecevit Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Zonguldak, Türkiye

² İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye

İrtibat Yazarı: ibrahimtas34@gmail.com

engagement, while social media addiction did not. The results were discussed and suggested in the light of the literature.

Keywords: School engagement, school climate, social media addiction, adolescence

---

GİRİŞ

Okul hayatı ya da akademik hayat bir ergen için en önemli yaşam dönemlerinden biridir. Çünkü bu dönemde yapılan tercihler ergenin sonraki hayatı için belirleyici olabilmektedir. Bu nedenle bu dönemin sağlıklı ve verimli bir şekilde geçirilmesi önemlidir. Bu dönemin daha verimli bir şekilde geçirilmesinde etkili olan unsurlardan biri de ergenin okula bağlılık durumudur.

Topluluk halinde yaşayan ve diğer insanlarla bir arada olma ihtiyacı olan insanın bu ilişkileri duygusal boyutta ise bu durum bağlanma kavramı ile açıklanabilir (Bilgin, 2001). Bağlanma kuramının kurucusu olan Bowlby'e göre bağlanma çocuk açısından hayati bir öneme sahip olmakla birlikte çocuğun tüm hayatı boyunca kişilerarası ilişkilerini de yönlendirir (Bowlby, 1988). Hem Bowlby (1988) hem de bağlanma kuramının bir diğer önemli temsilcisi Ainsworth (1989) bağlanmanın yalnızca çocuk dönemiyle sınırlı kalan bir kavram olmayıp aynı zamanda ergenlikte ve yetişkinlikte de bireyi ve onun ilişkilerini etkileyen bir süreç olduğunu belirtmişlerdir. Hirschi (1969) ise, bağlılığın daha çok küresel bir boyutu olduğunu söyleyerek bu kavramı çocuğa bakan ebeveynlerin ötesinde gruplara, toplumlara ve okul benzeri kurumlara doğru genişletmiştir (Akt., Savi, 2011).

Literatürde okula bağlılık ile ilgili çeşitli tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Maddox ve Priz (2003)'e göre okula bağlılık, öğrencilerin okulları ve okulun çeşitli boyutları ile ilgili ilişkileridir. Finn ve Voelkl (1993)'e göre öğrencinin okulun amaçlarını benimsemesi ile birlikte kendisini okula ait hissetmesi okula bağlılık olarak tanımlanabilir. Silins ve Mulford (2004) ise okula bağlılığı, ders dışında sosyal etkinliklerde bulunma, okula devam etme, okulda alınan kararlara katılma, öğrencinin kendi düşüncelerini özgürce ifade edebilme vb. olarak ele almışlardır. Sinclair ve diğerlerine (2001) göre ödev yapmak için harcanan zaman ve ödevleri tamamlayabilme oranı, başarılı olma ve yüksek notlar alma, okulla ilgili diğer etkinliklere katılım okul bağlılığının göstergeleridir. Jimerson, Campos ve Grief (2003)'e göre okuldaki tüm paydaşlarla olumlu ilişkiler içinde olma, okula ait hissetme, okula karşı olumlu duyguların olması okula bağlılık olarak tanımlanabilir. Benzer şekilde Mengi (2011)'nin okula bağlılığı; okula devam etme, sosyal ilişkiler içinde olma, okulda ki etkinliklere katılma, okula karşı olumlu hisler besleme, kendi fikirlerini ifade edebilme olarak açıkladığı görülmektedir.

Literatür incelendiğinde günümüzde okula bağlılığın tek boyutlu değil çok boyutlu olarak kavramsallaştırıldığı görülmektedir. Fredricks, Blumenfeld ve Paris'e (2004) göre okul bağlılığının

davranışsal, bilişsel ve duyuşsal olmak üzere üç boyutu bulunmaktadır. Gözlenebilen davranışları içeren davranışsal bağlılık boyutu, öğrencinin okuldaki sosyal ve akademik etkinliklere olan katılımı olarak düşünülebilir. Fredricks ve diğerlerine (2004) göre katılım kavramıyla ilişkili olan davranışsal boyut, öğrencinin daha çok ders dışı sosyal etkinliklere olan katılımını açıklar. Bilişsel bağlılık boyutunda ise, öğrencilerin özellikle zor ve karışık konulara enerji harcaması, istekli olması ve kolay kolay vazgeçmemesi üzerinde durulmaktadır (Newman, Weglage ve Lamborn, 1992). Diğer bir tanımda bilişsel bağlılık, zorluklar karşısında tercihlerde bulunma, pozitif olma ve sorun çözümede esnek olma şeklinde açıklanmaktadır (Connell ve Wellborn, 1991). Okula bağlılığın diğer bir boyutu olan duyuşsal bağlılık boyutu ise, öğrencinin okuluna, öğretmenlerine, diğer arkadaşlarına karşı olumlu tepkilerini, okulu tanımlarken gösterilen coşku, merak, ilgi benzeri pozitif duyguları içermektedir (Fredricks vd., 2004).

Öğrenciler üzerinde çok çeşitli etkileri olan okula bağlılığı etkileyen farklı faktörler bulunmaktadır. Bunlar okul ortamı, öğretmen faktörü, okul yönetiminin etkisi, akran grubu, aile etkisi şeklinde sıralanabilir (Alparslan, 2016). Ülkemizde yapılan çalışmalar incelendiğinde yüksek düzeyde okula bağlılığın öğrenciler üzerinde birçok farklı olumlu etkileri olduğu görülmektedir. Buna göre okul bağlılığı ile okul yaşamının niteliği (Kalaycı ve Özdemir, 2013), psikolojik sağlamlık (Turgut, 2015), öz yeterlik inancı (Mengi, 2011), arkadaşlara bağlılık ve empatik sınıf atmosferi (Özgök, 2013), okul yaşam kalitesi ve okul iklimi algısı (Dönmez, 2016) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri arttıkça birçok olumsuz davranışta da azalma olduğunu gösteren çalışmalara rastlanmaktadır. Taş (2017) tarafından yapılan çalışmada okula bağlılık ile internet bağımlılığı arasında negatif ilişki olduğu tespit edilmiştir. Sağlam (2016) ortaokul öğrencileri ile yapmış olduğu çalışma sonucunda, öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri azaldıkça şiddet eğilim düzeylerinin arttığını tespit etmiştir. Aynı çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okula bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu da bulunmuştur. Benzer şekilde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek seviyede okula bağlı oldukları sonucuna ulaşan araştırmalar mevcuttur (Arastaman, 2009; Freudenthaler, Spinath, ve Neubauer, 2008; Wang, Willett ve Eccles, 2012; İlgar ve Parlak 2014). Bazı araştırmalarda ise kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında okula bağlılık düzeyi açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Dornbusch, Erickson, Laird, ve Wong, 2001; Duy ve Yıldız, 2014).

Okula bağlılık ile okul iklimi algısı arasındaki pozitif ilişki (Dönmez, 2016) dikkate alındığında okula bağlılığı etkileyen faktörlerden birinin okul iklimi olduğu söylenebilir. Okul ikliminin öğrencinin okula olan bağlılığı üzerinde belirgin bir etkiye sahip olacağı söylenebilir.

Birden fazla insanın bir araya gelerek sosyal yapı içerisinde belli bir amacı gerçekleştirmek için oluşturduğu yapılar örgüt olarak değerlendirilir (Yurter, 2016). Örgütlerin özellikleri dikkate alındığında, yetki ve sorumluluğun hiyerarşik olarak dağıtıldığı ve bürokratik bir yapıya sahip olan

okullar da örgüt olma özelliğine sahiptirler (Demirtaş, 1997). Diğer tüm örgütlerde olduğu gibi örgüt özelliği taşıyan okulların da kendilerine özgü bir iklimi vardır (Memduhoğlu ve Şeker, 2011). Okul iklimi tanımlarının çoğunun okuldaki insan ilişkileri çerçevesinde yapıldığı görülmekle birlikte okul iklimi kavramı ile ilgili çok farklı tanımlamaların yapıldığı ve belirli bir tanım üzerinde fikir birliği sağlanamadığı görülmektedir (Çalık ve Kurt, 2010).

Loukas, Suzuki ve Horton (2006)'a göre okul iklimi kişilerarası, örgütsel, öğretimsel boyutları içine alan ve okuldaki ilişkilerin kalitesini yansıtan çok boyutlu bir kavramdır. Hoy ve Miskel (2010) okul iklimini, okulun tüm paydaşları olan yönetici, öğretmen, öğrenci, veli tarafından tecrübe edilen, onların davranışlarını etkileyen ve tüm bu paydaşların buldukları çevreyi nasıl algıladıklarına ilişkin bir kavram olarak tanımlamışlardır. Okulun iklimi aslında okulun kişiliği olarak düşünülebilir. Bir birey için kişilik ne ise bir okul için iklim de odur. Okulun sahip olduğu iklim onu diğer tüm okullardan ayıran iç özelliklerin bütünü olarak düşünülebilir (Baykal, 2007). Başka bir ifadeyle okul iklimi, okulun belirli bir süreç sonunda kendisi için oluşturduğu bir yaşam tarzı olarak görülebilir (Balcı, 2002). Kaplan ve Geoffroy (1990)'a göre okul iklimi, okuldaki tüm öğretmen, idareci, veli, öğrenci ve benzeri paydaşların birbirleriyle olan ilişkisi ve bu ilişki sonucunda geliştirdikleri duygulardır.

Öğrencilerin okuldan ne kadar memnun olduklarının da belirleyicisi olan (Libbey, 2004) okul iklimi, olumlu ya da olumsuz özelliklere sahip olmakla birlikte okuldaki tüm bireylere ve genel olarak okulun performansına çeşitli etkileri vardır (Çalık ve Kurt, 2010). Okul ikliminin olumlu olması; öğrencilerin daha başarılı olmalarını (Hoy, Tarter ve Kottkamp, 1991), öğretmenleri ve arkadaşları ve okuldaki diğer bireylerle olumlu ilişkiler geliştirmelerini, okul kurallarına daha çok uymalarını, ailelerin okula daha çok katılım göstermelerini (Blum, 2005), öğretmenlerin öğrencileri için daha fazla sorumluluk almalarını ve öğrenci başarısını arttırmak için daha fazla çaba göstermelerini (Sweetland ve Hoy, 2000) sağlamaktadır. Okul Sosyal Beceri Geliştirme ve Zorbalığı Önleme Modelini geliştiren Orpinas ve Horne (2010)'a göre okul iklimini iyileştirmek okul zorbalığının önüne geçme noktasında önemli olan hususlardan birisidir. Öğrencilerin, başta öğretmenlerinden, daha sonra diğer kişilerden aldığı destek sonucu oluşan olumlu okul iklimi sonucu öğrencilerin okula bağlılıkları artmış olacak, beraberinde de okuldan kaçma, zorbalık, arkadaşlarıyla kavga etme, öğretmenlerine karşı gelme vb. davranışları büyük ölçüde azalmış olacaktır (Hopson ve Lee, 2011). Reynold ve Teddle (1999)'a göre olumlu okul iklimine sahip okullar; disiplin ve kuralların olması, çalışanlar arası uyum, adil görev dağılımı, okul işleyişine yüksek katılım vb. özelliklere sahiptir. Sağlıklı olmayan olumsuz okul ikliminin ise; yaratıcılığa engel olma, düşük iş memnuniyeti (Welsh, 2000), öğrenci, öğretmen ve velilerin kendilerini okula ait hissedememe (Yaman, Eroğlu ve Peker, 2011), şiddet davranışlarında artış (Blum, 2005), öğrencilerin düzen bozmaya ve sorun çıkartmaya daha çok eğilimlerin olması

(Gottfredson vd., 2005), okul tahripçiliği oranını arttırma (Doğan, 2011), okul tükenmişliği (Cırcır, 2018) gibi durumlara neden olduğu saptanmıştır.

Tüm bu çalışmalar dikkate alındığında olumlu okul ikliminin öğrenciler başta olmak üzere okulun diğer tüm paydaşları üzerinde çok farklı alanlarda etkili olduğu görülmektedir. Türkiye’de yapılan araştırmalara bakıldığında ise okul iklimi ile yapılan araştırmaların çoğunun son yılların ürünü oldukları ve neredeyse hepsinde zorbalık, saldırganlık ve şiddet eğilimi ile ilgili kavramlarla çalışıldığı görülmektedir (Dönmez, 2016). Bu araştırmalardan bazıları incelendiğinde okul iklimi ile; zorbalık (Çalık vd., 2009), şiddet ve öfke (Akman, 2010), saldırganlık (Yıldız ve Sümer, 2010), okul tahripçiliği (Doğan, 2011) arasında negatif ilişki olduğu bulunmuştur. Ergenlerde siber zorba ve mağdur olmanın okul iklimi ile ilişkisinin incelendiği diğer bir çalışmada ise; ergenlerin siber zorba ve siber mağdur olma durumu ile öğretmen desteği ve olumlu arkadaş etkileşimi okul iklimi alt boyutları arasında negatif yönlü anlamlı, katı disiplin ve güvenlik sorunları okul iklimi alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir (Şam, 2017). Dönmez (2016) ortaokul öğrencilerinin okul iklimi, okul yaşam kalitesi ve okul bağlılıkları algılarını incelediği araştırmasında; öğrencilerin okul iklimi algılarının kız öğrenciler lehine ve üst sınıfa gidildikçe azalan yönde anlamlı bir şekilde farklılaştığını tespit etmiştir. Aynı çalışmada ayrıca; ortaokul öğrencilerinin okul iklimi algısı, okula bağlılık düzeyi ve okul yaşam kalitesi algısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Okul iklimi okula bağlılık üzerinde etkisi olan önemli kavramlardan biridir. Olumlu okul iklimi okula bağlılığı olumlu etkilerken, olumsuz okul ikliminin okula bağlılığı olumsuz etkilediği görülmektedir. Okula bağlılığı olumsuz bir şekilde etkileyen unsurlardan biri de teknoloji bağımlılığıdır. İnternet bağımlılığının alt boyutlarından siber ilişki bağımlılığı (Young, Pistner, O’mara, ve Buchanan, 1999) adı altında ele alınan sosyal medya bağımlılığı okula bağlılık ile okul iklimini olumsuz etkileyen unsurlardandır.

İletişim kurma ihtiyacı insanoğlunun en temel ihtiyaçlarından biri olmuştur. Nitekim ilk zamanlarda dillerin ortaya çıkması ve yazının bulunması, sonraki yıllarda radyo, televizyon ve nihayet internetin icat edilmesi bu ihtiyacın en belirgin göstergelerinden olmuştur (Rahmani ve Lavasani, 2011). İnternetin ortaya çıkışı ile birlikte iletişim şekli de değişmeye başlamış ve sosyal medya, en çok kullanılan iletişim araçlarından biri haline gelmiştir. Günümüzde içerik ve işlevler açısından birbirinden oldukça farklı sosyal medya kanalları (Facebook, Twitter, Google +, Youtube, Instagram vs.) bulunmaktadır. Bu kanallar artık sadece iletişim amaçlı kullanılmamakta aynı zamanda eğlence, boş zaman geçirme, alışveriş yapma, yeni kişilerle tanışma gibi birbirinden oldukça farklı işlevleri de yerine getirmektedir. Birbirinden farklı işlevlerinin olması, sosyal medyanın yoğun kullanımını da beraberinde getirmektedir. Milyonlarca insanı kendine çeken sosyal medya çoğu insanın hayatının ayrılmaz bir parçası olmuştur (Boyd ve Ellison, 2008)

Dünya genelinde yapılan araştırmada, 2017 Haziran ayı verilerine göre, dünya nüfusunun % 26'sının Facebook kullanıcısı olduğu tespit edilmiştir (Facebook Sunscrber Stats, 2017). Diğer kanalların verileri de eklendiğinde oldukça büyük bir kullanıcı kitlesi karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde 2017 yılında Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) tarafından yapılan bir araştırmada ise insanların sosyal medya üzerinden profil oluşturma, mesaj gönderme veya fotoğraf ve video gibi içerik paylaşma oranı %83.7 olarak bulunmuştur (TUİK, 2017). Bu oran sosyal medyanın hayatımızda ne kadar yer ettiğini gösteren oldukça yüksek bir orandır.

Tektaş (2014) üniversite öğrencilerinin % 80'inin sosyal medyada gün içinde 1 saat ve daha fazla zaman geçirdiğini ifade etmektedir. Bu kadar yoğun kullanım beraberinde bazı sorunlar getirebilmektedir. Bu sorunların başında da son dönemlerde dikkatleri üzerine çekmeye başlayan sosyal medya bağımlılığı gelmektedir. Sosyal medya bağımlılığı zihnin sürekli olarak onunla meşgul olması, olumsuz duygulardan kurtulmak için kullanılması, giderek artan miktarda kullanılması, sosyal medya kullanımı engellendiğinde yoksunluk belirtilerinin olması, sosyal medya kullanımından dolayı sorumlulukların aksatılması veya sosyal medya kullanımından dolayı yaşamın diğer önemli alanlarında işlevselliğin bozulması, sosyal medya kullanımında kontrol kaybı gibi belirtiler ile öne çıkmaktadır (Andreassen, Pallesen ve Griffiths, 2017). Bu belirtiler dikkate alındığında sosyal medya bağımlılığının bir öğrenci için oldukça ciddi yansımalarının olabileceği söylenebilir. Okul başarısızlığı, okula devamsızlık, sosyal ilişkilerin bozulması, aile ile yaşanacak problemler bu sorunlardan bazılarını oluşturmaktadır.

Sosyal medya bağımlılığı ile ilgili çalışmalara bakıldığında Doğan ve Karakuş (2015) tarafından yapılan çalışmada lise öğrencilerinin romantik ilişkilerinde yalnızlık değişkeni ile aile ilişkilerinde yalnızlık değişkeninin sosyal ağ kullanım düzeylerini anlamlı şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Çalışmalarda sosyal medya bağımlılığı ile internet bağımlılığı (Tektaş, 2014), facebook oyun bağımlılığı (Al kord, 2016), arasında pozitif ilişki; sosyal medya bağımlılığı ile algılanan sosyal destek ve psikolojik sağlamlık (Bilgin ve Taş, 2018) arasında ise negatif ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca Işık ve Toptaş (2015) facebook kullanımı ile birlikte bireyin çevre ile olan iletişiminin azaldığını tespit ederken, Correa, Hinsley ve Zuniga (2010) sosyal medyayı dışa dönük kişilerin daha çok kullandığını tespit etmişlerdir. Mutlu (2014) tarafından yapılan çalışmada ise facebook kullanım düzeyi ile özsaygı arasında negatif bir ilişki olduğu ve facebookta arkadaşı az olanların kendilerini daha yalnız hissettikleri tespit edilmiştir. Altundağ (2016) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilerin ailelerinden habersiz açtıkları sosyal medya hesapları ile internet bağımlılığı ile sanal zorba ve sanal mağdur olma arasında pozitif ilişki tespit edilmiştir. Savcı ve Aysan (2018) tarafından yapılan çalışmada ergenlerde kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya bağımlılığını anlamlı şekilde açıkladığı görülmüştür. Yıldız Durak (2018)

tarafından yapılan çalışmada ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ile nomofobi arasında pozitif ilişki bulunmuştur.

Olumlu ve olumsuz okul iklimi ile okula bağlılık arasındaki ilişki ve sosyal medya bağımlılığının okula bağlılık üzerindeki olası olumsuz etkisi düşünüldüğünde bu kavramlar arasındaki ilişkiyi ele alan bir araştırma önem arz etmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada aşağıdaki sorular araştırılmıştır.

1-Ergenlerde okul iklimi okula bağlılığı yordamakta mıdır?

2-Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı okula bağlılığı yordamakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu 361 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların 180'ini (%49.9) kız öğrenciler, 181'ini (%50.1) ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaşları 14-18 arasında değişmekte olup, yaş ortalaması 16.19 şeklindedir. Öğrencilerin 54'ü (%15) 9. Sınıf, 158'i (%43.8) 10. Sınıf ve 149'u (%41.3) 11. Sınıf öğrencisidir.

Araştırma Modeli

Çoklu regresyon modeli uygulanan araştırma korelasyonel araştırma niteliğindedir. Korelasyonel araştırmalar, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek ve neden-sonuç ile ilgili ipuçları elde etmek amacıyla yapılan araştırmalardır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016 s.15).

Veri Toplama Araçları

Ergenlerde okula bağlanma ölçeği (lise formu)

Okula Bağlanma Ölçeği ilk olarak Hill (2005) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinal hali 15 madde ve üç faktörden (öğretmen, arkadaş ve okula bağlanma) oluşmaktadır. Ölçek 5'li likert tipi olup, ölçekten alınan yüksek puanlar okula bağlanmanın yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması Savi Çakar ve Karataş (2014) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA sonucu elde edilen model uyum indekslerinin ($\chi^2= 281.65$, $sd= 87$, $\chi^2/sd=3.23$, $p= 0.00$, $RMSEA= .09$, $NFI= .90$, $CFI= .93$, $IFI= .93$, $RFI= .90$, $GFI= .90$, $AGFI=.83$, $NNFI=.91$ ve $SRMR= .07$) genel olarak iyi olduğu görülmektedir. Ancak $RMSEA$ değeri .08 den büyük olduğu görüldüğünden maddelerin t değerleri ile DFA sonucundaki öneriler incelenmiştir. Bu işlemlerin sonucunda 6. madde analizden çıkarılmış ve 14 madde üzerinden yeniden DFA yapılmıştır. Yapılan ikinci DFA' da elde uyum indekslerinin ($\chi^2= 220,87$, $sd= 74$, $\chi^2/sd=2,98$, $p= 0.000$, $RMSEA= .08$, $NFI= .92$, $CFI= .94$, $IFI= .94$, $RFI= .90$, $GFI=$

.90, AGFI=.85, NNFI=.93 ve SRMR= .06) iyi uyum verdiği tespit edilmiştir. Güvenirlik analizi kapsamında ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .91, iki yarı test güvenirliliğinin ise birinci yarı için .80, ikinci yarı için .74 şeklinde tespit edilmiştir. Bu çalışma kapsamında iç tutarlık katsayısı(Cronbach Alpha) .85 olarak bulunmuştur.

Okul iklimi ölçeği

Çalık ve Kurt (2010) tarafından geliştirilen ölçek 5'li likert tarzı bir ölçek olup 22 madde 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin doğrulamalı faktör analizi sonuçları ($X^2 = 703.51$ (sd=203, $p<.001$), (x^2 /sd) =3.47,GFI=.88, RMSEA=.072, CFI=.94 ve AGFI= .85.) şeklinde dir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .81 olarak bulunmuştur. Bu çalışma kapsamında iç tutarlık katsayısı(Cronbach Alpha) .743 olarak bulunmuştur.

Sosyal medya bağımlılığı ölçeği

Van den Eijnden, Lemmens ve Valkenburg (2016) tarafından geliştirilen ölçek Taş (2017) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek Evet=1, Hayır=0 şeklinde puanlanmakta olup ölçekten 5 ve üstü puan alanlar sosyal medya bağımlısı olarak değerlendirilebilmektedir. Analize ilişkin uyum indekslerinin iyi uyum verdiği görülmektedir. [$x^2=61.29$, $df=27$, $x^2/df=2.27$ RMSEA=.058, RMR=.009, S-RMR=.045, GFI=.96, AGFI=.93, CFI=.93, NNFI=.91, IFI=.93]. Yapılan güvenirlik analizi sonucunda ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .76 olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma kapsamında iç tutarlık katsayısı(Cronbach Alpha) .70 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler öğrencilerden birebir yüz yüze elde edilmiştir. Veriler toplanırken öğrencilerin gönüllü olması gerektiği ifade edilmiştir. Gönüllü olmayan öğrencilerden veri alınmamıştır. Araştırmada 384 veri elde edilmiştir. Uç örnekler ayıklandıktan sonra elde kalan 361 veri ile analizler gerçekteştirilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 25 paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmada öncelikle değişkenlerin çoklu regresyonun varsayımlarından olan normallik varsayımlarını karşılayıp karşılamadığı test edilmiştir. Normallik varsayımı için değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerine, doğrusallık, VIF ve CI değerlerine bakılmıştır.

Değişkenlerin ortalamaları, standart sapmaları ve aritmetik ortalama standart hata değerleri ile basıklık ve çarpıklık değerler tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Ergenlerin Okula Bağlılık Okul İklimi ve Sosyal Medya Bağımlılığına İlişkin Verilerin Ortalamaları, Standart Hataları, Standart Sapmaları ile Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

	N	$\bar{X}$	Sh	Ss	Çarpıklık	Basıklık
OB	361	49.315	.461	8.767	.108	.256
DÖD	361	24.206	.324	6.168	-.069	-.389
BO	361	13.847	.152	2.900	-.331	-.330
GÖO	361	32.776	.296	5.624	-.028	-.499
SMB	361	12.195	.121	2.310	.172	-1.019

OB: Okula Bağlılık, DÖD: Destekleyici Öğretmen Davranışı, BO: Başarı Odaklılık, GÖO: Güvenli Öğrenme Ortamı, SMB: Sosyal Medya Bağımlılığı

Tablo 1 incelendiğinde okula bağlılık değişkeninin aritmetik ortalamasının 49.315, standart sapmasının 8.767 olduğu, okul iklimi ölçęi alt boyutlarından destekleyici öğretmen davranışı alt boyutunun aritmetik ortalamasının 24.206, standart sapmasının 6.168 olduğu, başarı odaklılık alt boyutunun aritmetik ortalamasının 13.847 standart sapmasının 2.900 olduğu, güvenli öğrenme ortamı alt boyutunun aritmetik ortalamasının 32.776, standart sapmasının 5.624 olduğu ve sosyal medya bağımlılığı alt boyutunun aritmetik ortalamasının 12.195, standart sapmasının 2.310 olduğu görülmektedir. Değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ise -.028 ile -1.019 arasında değiştiği ve normalite varsayımını karşıladığı görülmektedir (Karaatlı, 2014). Ayrıca doğrusallık varsayımı için saçılma diyagramına bakılmış ve şekillerin genel olarak elipse benzer bir saçılma gösterdiği görülmüştür. Bu durum doğrusallık varsayımının karşılandığı şekilde açıklanabilir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı probleminin olup olmadığını tespit etmek için Varyans Artış Faktörleri (VIF), durum indeksi (CI) ve Tolerans Değerlerine bakılmıştır. VIF değerlerinin 1.029 ile 1.319 arasında değiştiği dolayısıyla kabul edilebilir değer olan 10'dan düşük olduğu, CI değerlerinin 1 ile 23.947 arasında değiştiği ve kabul edilebilir değer olan 30'dan küçük olduğu, tolerans değerlerinin ise .758 ile .972 arasında değiştiği ve .10'dan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu değerler değişkenler arasında çoklu bağlantı problemi olmadığını göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Çalışmada değişkenler arasında otokorelasyon Durbin-Watson analizi ile test edilmiştir. Elde edilen Durbin Watson değerinin ($d_w=2.046$) 1.5 ile 2.5 arasında olduğu görülmüştür. Bu sonuç değişkenler arasında oto korelasyon olmadığını göstermektedir (Küçükşille, 2014).

Değişkenlerin parametrik testler için gerekli olan varsayımları sağladığı tespit edildikten sonra değişkenler arasındaki ilişkiyi tespit etmek için öncelikle Pearson korelasyon analizi yapılmış, ardından çoklu regresyon analizine geçilmiştir. Tablo 1'de değişkenlere ilişkin korelasyon sonuçları verilmiştir.

Tablo 2. Okula Bağlılık, Okul İklimi ve Sosyal Medya Bağımlılığına İlişkin Pearson Korelasyonu Analizi Sonuçları

	OB	DÖD	BO	GÖO	SMB
OB	1	.396**	.371**	.263**	.039
DÖD		1	.433**	.112*	.001
BO			1	.270**	.036
GÖO				1	-.146**
SMB					1

**p<0.01

OB: Okula Bağlılık, DÖD: Destekleyici Öğretmen Davranışı, BO: Başarı Odaklılık, GÖO: Güvenli Öğrenme Ortamı, SMB: Sosyal Medya Bağımlılığı

Tablo 2 incelendiğinde Okula Bağlılık Ölçeği toplam puanı ile Okul İklimi Ölçeği alt boyutlarından destekleyici öğretmen davranışı ($r=.396$, $p<0.01$) ve başarı odaklılık ($r=.371$, $p<0.01$) arasında orta düzeyde pozitif ilişki, güvenli öğrenme ortamı alt boyutu arasında ise düşük düzeyde pozitif ilişki ($r=.263$, $p<0.01$) olduğu görülmektedir. Okula bağlılık ölçeği toplam puanı ile sosyal medya bağımlılığı arasında herhangi bir ilişki tespit edilmemiştir. Okul iklimi alt boyutlarından güvenli öğrenme ortamı ile sosyal medya bağımlılığı arasında düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilirken, okul iklimi destekleyici öğretmen davranışı ve başarı odaklılık alt boyutları ile sosyal medya bağımlılığı arasında ise herhangi bir ilişki tespit edilememiştir.

Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizinden sonra okul iklimi ve sosyal medya bağımlılığının okula bağlılık üzerindeki etkisini tespit etmek için çoklu regresyon analizine geçilmiştir. Elde edilen regresyon sonuçları tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Ergenlerin Okula Bağlılıklarının Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	SH	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	18.941	3.766		5.030	.000		
DÖD	.415	.073	.292	5.687	.000	.396	.289
BO	.582	.161	.193	3.625	.000	.371	.189
GÖO	.291	.076	.186	3.830	.000	.263	.199
SMB	.225	.178	.059	1.265	.207	.039	.067

R=.488 R²=.238

F(4-356)=27.855 P=<.000

DÖD: Destekleyici Öğretmen Davranışı, BO: Başarı Odaklılık, GÖO: Güvenli Öğrenme Ortamı, SMB: Sosyal Medya Bağımlılığı

Tablo 3 incelendiğinde ergenlerde okul iklimi ve sosyal medya bağımlılığının okul bağlılığını anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir ($R=.488$, $R^2=.238$, $p<.01$). Model dahil edilen okul iklimi alt boyutları ile sosyal medya bağımlılığının okula bağlanmadaki toplam varyansın yaklaşık % 24'ünü açıkladığı görülmektedir. Standardize edilmiş regresyon kat sayıları incelendiğinde, yordayıcı değişkenlerin görece önem sırasının destekleyici öğretmen davranışı, başarı odaklılık ve güvenli öğrenme ortamı şeklinde olduğu görülmektedir. Regresyon kat sayılarının anlamlılığına ilişkin t testi

sonuçları incelendiğinde okul iklimi alt boyutlarının okula bağlılığın anlamlı yordayıcıları olduğu, sosyal medya bağımlılığının ise anlamlı bir yordayıcısı olmadığı görülmektedir.

Regresyon sonuçlarına göre okula bağlılığın yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği aşağıdaki gibidir.

$$\text{OKULA BAĞLILIK} = 18.941 + .415 (\text{DÖD}) + .582 (\text{BO}) + .291 (\text{GÖO}) + .225 (\text{SMB})$$

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın amacı ergenlerde okula bağlılığın yordayıcıları olarak okul iklimi ve sosyal medya bağımlılığını incelemektir. Araştırmada okula bağlılık ile okul iklimi arasında ilişki tespit edilirken, okula bağlılık ile sosyal medya bağımlılığı arasında herhangi bir ilişki tespit edilmemiştir. Buna karşın okul iklimi alt boyutlarından güvenli öğrenme ortamı ile sosyal medya bağımlılığı arasında negatif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca okul ikliminin okula bağlılığın anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemi ergenlerde okul ikliminin okula bağlılığı yordayıp yordamadığı şeklindedir. Araştırmada okul ikliminin tüm alt boyutlarının okula bağlılığın pozitif yönde anlamlı birer yordayıcıları olduğu tespit edilmiştir. Alan yazında okul iklimi ile okula bağlılık arasındaki ilişkiyi ele alan sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Dönmez (2016) tarafından yapılan çalışmada da benzer şekilde okul iklimi ile okula bağlılık arasında pozitif ilişki tespit edilmiştir. Dolaylı da olsa okul iklimi ile okula bağlılık arasındaki ilişkiyi ele alan Wilson (2004) çalışmada okula bağlılık ile ılımlı okul ikliminin öğrencilerin şiddet olaylarında olası kurban olma oranlarını düşürdüğünü tespit edilmiştir. Mehta, Cornell, Fan ve Gregory (2013) tarafından yapılan çalışmada zorbalığın olduğu okul iklimine düşük okula bağlılığın eşlik ettiği görülmüştür. Cornell, Shukla ve Konold (2016) tarafından yapılan çalışmada disiplinli okul ikliminin öğrencilerde yüksek okul bağlılığı ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Fullerton (2002) yaptığı boylamsal bir çalışmada sınıf ve okul ikliminin okula bağlılığın anlamlı yordayıcıları olduğunu tespit etmiştir. Wang ve Eccles (2013) tarafından yapılan çalışmada okula bağlılık ile olumlu okul ortamı arasında pozitif ilişki tespit edilmiştir. Bear ve diğerleri (2018) yaptıkları çalışmada Çinli ve Amerikalı öğrencileri okul iklimi ile okula bağlılık açısından karşılaştırmışlardır. Çalışmada özellikle ortaokul ve lisede öğrenim gören Çinli öğrencilerin okul iklimini Amerikalı öğrencilerden daha olumlu algıladıkları tespit edilmiştir. Ancak ilkokul düzeyinde Amerikalı öğrencilerin bilişsel davranışsal ve duygusal bağlılıkların Çinli öğrencilerden daha fazla olduğu görülmüştür. Ortaokul ve lise düzeyinde ise Çinli öğrencilerin okula duygusal bağlılıklarının Amerikalı çocuklardan daha fazla olduğu görülmüştür. Fatou ve Kubiszewski (2018) tarafından yapılan çalışmada lise öğrencilerinde okula bağlılık ile okul iklimi arasında pozitif ilişki tespit edilmiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuç ile alan yazında yer alan çalışmaların sonuçları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, olumlu okul ikliminin yani güvenli, destekleyici ve

başarı odaklı bir eğitim öğretim ortamının öğrencilerin okula bağlanmalarını pozitif yönde etkileyeceği söylenebilir.

Araştırmanın ikinci alt problemi sosyal medya bağımlılığının okula bağlılığı yordayıp, yordamadığı şeklinde ifade edilmiştir. Araştırmada sosyal medya bağımlılığının okula bağlılığı anlamlı bir şekilde yordamadığı tespit edilmiştir. Alan yazın incelendiğinde her iki değişken arasındaki ilişkiyi ele alan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bunun nedeni sosyal medya bağımlılığı ile ilgili çalışmaların yeni olması ve yeterli sayıda olmaması olabilir. Araştırmadan elde edilen sonuç sosyal medya bağımlılığının okula bağlılık üzerinde bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç olarak, okul ikliminin okula bağlılık ile ilişkili olduğu ve aynı zaman da okula bağlılığın anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir. Sosyal medya bağımlılığın ise okula bağlılığın anlamlı bir yordayıcısı olmadığı görülmektedir. Sosyal medya bağımlılığı ile okul iklimi arasında ise düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen okul iklimi ile okula bağlılık arasındaki ilişki göz önüne alındığında olumlu okul ikliminin yani destekleyici öğretmen davranışlarının, öğrencilerin kendilerini güvende hissettikleri öğrenme ortamının ve başarıyı odak haline getiren okul ortamının öğrencilerde okula bağlılığı artıracakı söylenebilir. Okula bağlı olan öğrencilerde şiddet eğilimi, internet bağımlılığı gibi olumsuz davranışların azalacağı ve akademik başarı, öz-yeterlilik inancı, kaliteli okul yaşamı gibi tutum ve davranışlarda ise artış olacağı görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda bazı önerilerde bulunulmuştur. Okul yöneticilerinin hazırlayacağı, olumlu ve destekleyici okul ortamı öğrencilerde okula bağlılığı artıracaktır. Okul yöneticilerine her iki kavram arasındaki ilişki hakkında bilgi verilerek olumlu okul ortamı oluşturmaları teşvik edilebilir. Özellikle oluşturulacak güvenli bir öğrenme ortamı ve okul genelinde kendini hissettiren başarı odaklılığın öğrencilerin okula bağlılık düzeylerini nasıl etkilediği hakkında yöneticiler ve diğer personel bilgilendirilebilir. Destekleyici öğretmen davranışlarının öğrenciler üzerindeki olumlu etkisi hakkında öğretmenler bilgilendirilerek öğretmenlerin daha destekleyici davranmaları sağlanabilir.

Bu çalışma liseye devam eden 361 öğrenci ile sınırlıdır. Aynı türden okullarda ve farklı örneklemeler üzerinde yapılacak çalışmalarla, bu araştırmanın sonuçları test edilebilir.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachment beyond infancy. *American Psychologist*, 44, 709–716.
- Akman, Y. (2010). *Ortaokul öğrencilerinin şiddet ve okul iklimi algıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Al Kord, N. Y. M. (2016). *Facebook ortamındaki dijital oyunların bağımlılığına etki eden demografik faktörler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Alparslan, N. (2016). *Anne babası boşanmış ergenlerin benlik saygısı ve okula bağlılık düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Altundağ, Y. (2016). Lise öğrencilerinde sanal zorbalık ve problemlili internet kullanımı ilişkisi. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 3(1), 27-43.
- Andreassen, C. S., Pallesen, S., & Griffiths, M. D. (2017). The relationship between addictive use of social media, narcissism, and self-esteem: Findings from a large national survey. *Addictive Behaviors*, 64, 287-293.
- Arastaman, G. (2009). Lise birinci sınıf öğrencilerinin okula bağlılık (school engagement) durumlarına ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26), 102-112.
- Balcı, A. (2002). *Etkili Okul Kuram, Uygulama ve Araştırma*. (3. baskı). Ankara: PegemA Yayınevi.
- Baykal, İ. (2007). *İlköğretim okullarının örgüt ikliminin bazı değişkenler açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Bear, G. G., Yang, C., Chen, D., He, X., Xie, J. S., & Huang, X. (2018). Differences in school climate and student engagement in China and the United States. *School Psychology Quarterly*, 33(2), 323.
- Bilgin, N. (2001). *İnsan İlişkileri ve Kimlik*. 2. Baskı. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Bilgin, O., & Taş, İ. (2018). Effects of perceived social support and psychological resilience on social media addiction among university students. *Universal Journal of Educational Research*, 6(4), 751-758.
- Blum, R. (2005). School Connectedness: Improving the Lives of Students. *Baltimore, Maryland: Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health*, 1-20.
- Bowlby, J. (1988). Attachment, communication, and the therapeutic process. *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*, 137-157.
- Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2008). Social Network Sites: Definition, history and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 13. 210-230. Doi:10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-360.
- Cırcır, O. (2018). *Ergenlerde okul tükenmişlik düzeylerinin aleksitimi ve okul iklimi açısından yordanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Connell, J.P., & Wellborn, J.G (1991). *Competence, autonomy and relatedness: A motivational analysis of self-system processes*. 23. Hillsdale, N.J.; Lawrence Erlbaum Assoc.
- Cornell, D., Shukla, K., & Konold, T. R. (2016). Authoritative school climate and student academic engagement, grades, and aspirations in middle and high schools. *AERA Open*, 2(2), 1-18.
- Correa, T., Hinsley, A. W., & De Zuniga, H. G. (2010). Who interacts on the Web? The intersection of users' personality and social media use. *Computers in Human Behavior*, 26(2), 247-253.
- Çalık, T., & Kurt, T. (2010). Okul iklimi ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35(157), 167-180.
- Çalık, T., Özbay, Y., Özer, A., Kurt T., & Kandemir, M. (2009). İlköğretim okul öğrencilerinin zorbalık statülerinin okul iklimi, prososyal davranışlar, temel ihtiyaçlar ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(60), 555-576.

- Çokluk, Ö., Şekercioglu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve Lisrel uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirtaş, H. (1997). *Etkili eğitim yöneticisi davranışı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Doğan, S. (2011). Genel lise öğrencilerinin algılarına göre okul tahripçiliği ile okul iklimi arasındaki ilişki. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 36(385), 24-31.
- Doğan, U., & Karakaş, Y. (2016). Lise öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanımının yordayıcısı olarak yalnızlık. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 57-71.
- Dornbusch, S. M., Erickson, K. G., Laird, J., & Wong, C. A. (2001). The relation of family and school attachment to adolescent deviance in diverse groups and communities. *Journal of Adolescent Research*, 16(4), 396-422.
- Dönmez, Ş. (2016). *Ortaokul öğrencilerinde okul iklimi, okula bağlılık ve okul yaşam kalitesi algısının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Duy, B., & Yıldız, M. A. (2014). Farklı zorbalık statüsüne sahip erinlerde okula bağlanma ve yalnızlık. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 173-188.
- Facebook Sunsciber Stats (2017). <https://www.internetworldstats.com/facebook.htm>. adresinden 11.07.2018 tarihinde alınmıştır.
- Fatou, N., & Kubiszewski, V. (2018). Are perceived school climate dimensions predictive of students' engagement? *Social Psychology of Education*, 21, 427-446.
- Finn, J. D., & Voelkl, K. E. (1993). School characteristics related to school engagement. *Journal of Negro Education*, 62, 249-268.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74, 59-109.
- Freudenthaler, H. H., Spinath, B., & Neubauer, A. C. (2008). Predicting school achievement in boys and girls. *European Journal of Personality*, 22(3), 231-245.
- Fullarton, S. (2002). Student engagement with school: Individual and school-level influences. *LSAY Research Reports*, 31. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED470798.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Gottfredson, G., Gottfredson, D., Ann Payne, A. & Gottfredson, N. (2005). School climate predictors of school disorder: Results from a national study of delinquency prevention in schools. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 42(4), 412-443.
- Hopson, L. M. & Lee, E. (2011). Mitigating the effect of family poverty on academic and behavioral outcomes: the role of school climate in middle and high school. *Children and Youth Services Review*, 33, 2221-2229.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2010). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Hoy, W. K.; Tarter, C. & Kottkamp, R. B. (1991) *Open schools/healthy schools: Measuring organizational climate*. Beverly Hills: Sage Publication.
- Işık, U. & Topbaş, H. (2015). Facebook ve bağımlılık: Medya bağımlılığı araştırması. *International Journal of Social Science*. 38. 319-336. Doi: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2930>.

- İlgar, M. Z., & Parlak, K. (2014). Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin okula bağlılık özbilinç ve girişimcilik özellikleri arasındaki ilişki. *İZU Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 211-241.
- Jimerson, R. S., Campos, E., & Greif, L. J. (2003). Toward an understanding of definitions and measures of school engagement and related terms. *The California School Psychologist*, 8, 7-27.
- Kalaycı, H. & Özdemir, M. (2013). Lise öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin algılarının okul bağlılıkları üzerine etkisi. *GEFAD / GUJGEF* 33(2), 293-315.
- Kaplan, L. S. & Geoffroy, K. E. (1990). Enhancing the school climate: New opportunities for the counselor. *School Counselor*, 38(1), 7-12.
- Karaatlı, M. (2014). Verilerin düzenlenmesi ve gösterimi. Ş Kalaycı (editor), SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri. 6. Baskı. Ankara: Asil Yayıncılık, 257-270.
- Küçükşile E. (2014). Çoklu doğrusal regresyon modeli. Ş Kalaycı (editor), SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri. 6. Baskı. Ankara: Asil Yayıncılık, 257-270.
- Libbey, H. P. (2004). Measuring student relationships to school: attachment, bonding, connectedness, and engagement. *Journal of School Health*, 74(7), 247-274.
- Loukas, A., Suzuki, R. & Horton, K. D. (2006). Examining school connectedness as a mediator of school climate effects. *Journal of Research on Adolescence*, 16 (3), 491-502.
- Maddox, S. J. & Prinz, R. J. (2003). School bonding in children and adolescents: Conceptualization, assessment, and associated variables. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 6(1): 31-49.
- Mehta, S. B., Cornell, D., Fan, X., & Gregory, A. (2013). Bullying climate and school engagement in ninth-grade students. *Journal of School Health*, 83(1), 45-52.
- Memduhoğlu, H. B. & Şeker, G. (2010). Öğretmenlerin algılarına göre ilköğretim okullarının örgütsel iklimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1-26.
- Mengi, S. (2011). *Ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve özyeterlik düzeylerinin okula bağlılıkları ile ilişkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Mutlu, Ş. (2014). *Lise öğrencilerinin facebook kullanımı ve uygulamalarının özsaygı ve yalnızlık düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Newmann, F. M., Wehlage, G. G. & Lamborn, S. D. (1992). *The significant and sources of student engagement*. In F. M. Newmann (Ed.). *Student engagement and achievement in American schools*. 11-39. New York: Teachers College Press.
- Orpinas, P. & Horne, A. M. (2010). Creating a positive school climate and developing social competence. Shane R. Jimerson, Susan M. Swearer, Dorothy L. Espelage (Ed.), *Handbook of Bullying in Schools* (s. 49-59). Birleşmiş Milletler: Taylor & Francis.
- Özgök, A. (2013). *Ortaokul öğrencilerinde okula aidiyet duygusunun arkadaşlara bağlılık düzeyinin ve empatik sınıf atmosferi algısının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Rahmani, S., & Lavasani, M. G. (2011). The relationship between internet dependency with sensation seeking and personality. *Procedia - Social And Behavioral Sciences* 30, 272 – 277.
- Reynolds, S., & Teddlle, C. (1999). The processes of school effectiveness. *International Handbook of Effectiveness Research*, 134-159.

- Sağlam, A. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile okula bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Savcı, M. & Aysan, F. (2018). Kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya bağımlılığını yordama ve sosyal medya kullanan kullanmayan ergenleri doğru sınıflandırma düzeyi. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5(3), 431-471.
- Savi Çakar, F. & Karataş, Z. (2014). Ergenlerin okula bağlanmalarının yordayıcıları olarak benlik saygısı, okul öfkesi ve yaşam doyumu. 5th International Conferences On New Trends In Education And Their Implications, ICONTE-2014, Antalya –Türkiye.
- Savi, F. (2011). Çocuk ve ergenler için okula bağlanma ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 10(1), 80-90.
- Silins, H., & Mulford, B. (2002). Schools as learning organisations: Effects on Teacher Leadership and Student Outcomes. *Schooll Effectiveness and School Improvement*, 15(3-4), 443-466.
- Sinclair, M. F., Hurley, C. M., Evelo, D. L., Christenson, S. L., & Thurlow, M. L. (2001), Making connections that keep students coming to school, In R. Algozzine, P. Kay (Eds.), *Preventing problem behaviors: A Handbook of Successful Prevention Strategies*, Thousand Oaks, CA: Corwin Press. (162–182).
- Sweetland, S. R. & Hoy, W. K. (2000) School characteristics and educational outcomes: Toward an organizational model of student achievement in middle schools. *Educational Administration Quarterly*. 36(5), 703-729.
- Şam, M. (2017). *Ergenlerde siber zorba ve mağdur olmanın anne baba tutumları ve okul iklimi ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Taş, İ. (2017). Ergenler için sosyal medya bağımlılığı ölçeği kısa formunun (SMBÖ-KF) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 4(1), 27-40.
- Taş, İ. (2017). Relationship between internet addiction, gaming addiction and school engagement among adolescents. *Universal Journal of Educational Research*, 5(12), 2304-2311.
- Tektaş, N. (2014). Üniversite öğrencilerinin sosyal ağları kullanımlarına yönelik bir araştırma. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(18), 851-870. Doi: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh474>.
- TUİK. (2017). İnternet kullanan bireylerin interneti kullanma amaçları. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028. Adresinden 11.07.2018 tarihinde alınmıştır.
- Turgut, Ö. (2015). *Ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin, önemli yaşam olayları, algılanan sosyal destek ve okul bağlılığı açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Wang, M. T., & Eccles, J. S. (2012). Social support matters: Longitudinal effects of social support on three dimensions of school engagement from middle to high school. *Child Development*, 83(3), 877-895.
- Wang, M. T., & Eccles, J. S. (2013). School context, achievement motivation, and academic engagement: A longitudinal study of school engagement using a multidimensional perspective. *Learning and Instruction*, 28, 12-23.
- Welsh, W. N. (2000). The Effects of School Climate on School Disorder. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 567(88), 86-107.

- Wilson, D. (2004). The interface of school climate and school connectedness and relationships with aggression and victimization. *Journal of School Health*, 74(7), 293-299.
- Yaman, E., Eroğlu, Y., & Peker, A. (2011). *Okul zorbalığı ve siber zorbalık*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Yıldız, E. Ç. & Sümer, Z. H. (2010). Saldırgan Davranışlarını Yordamada Çevresel Risk, Çevresel Güvenlik ve Okul İklimi Algısı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34), 161-173.
- Yıldız-Durak, H. (2018). What would you do without your smartphone? Adolescents' social media usage, locus of control, and loneliness as a predictor of Nomophobia. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5(3), 543-557.
- Young, K., Pistner, M., O'mara, J., & Buchanan, J. (1999). Cyber disorders: The mental health concern for the new millennium. *CyberPsychology & Behavior*, 2(5), 475-479.
- Yurter, Y. (2016). İlkokul ve ortaokullarda okul iklimi ile örgütsel yaratıcılık davranışları arasındaki ilişki. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

EXTENDED SUMMARY

School life is one of the most important period of life for adolescents because the choices they make during this period can be decisive for their future. Therefore, it is important that this period be efficient. The school engagement can be defined as participating in social activities outside the classroom, attending the school, participating in school decisions, and expressing feelings freely (Silins & Mulford, 2004). There are different factors that affect students' school engagement, which has a wide variety of influences on students. These can be listed as school environment, teacher factor, the influence of school administration, peer group and family influence (Alparslan, 2016).

Considering the positive relationship between school engagement and school climate perception (Dönmez, 2016), it can be said that one of the factors influencing school engagement is the school climate. School climate is a multidimensional concept that includes interpersonal, organizational, and instructional dimensions and reflects the quality of school relationships (Loukas, Suzuki & Horton, 2006). Schools with positive climate have features such as discipline and rules, harmony among employees, fair distribution of tasks, and high participation in school functioning (Reynold & Teddle (1999).

One of the factors negatively affecting the school engagement is the technology addiction. Tektaş (2014) states that 80% of university students spend one hour or more per day on social media. In a study conducted by TUIK (2017), it was found that 83% of people have made a profile via social media, sent a message or shared photos and video. Such intensive use can lead to some problems. Academic failure, absenteeism, deterioration of social relations, problems with family are some of these problems.

The following questions have been researched in this study:

1-Does school climate predict school engagement among adolescents?

2-Does social media addiction predict school engagement among adolescents?

The research was conducted with 361 high school students. 180 (49.9%) of the students are female, and 181 (50.1%) of them are male. Ages of the students varied between 14 and 19, with an average age of 16.19. 54 (15%) of the students are in the 9th grade, 158 (43.8%) are in the 10th grade and 149 (41.3%) are the 11th grade.

The research applied to the multiple regression model is correlational research. Correlational studies identify relationships between two or more variables and obtain clues about cause and effect (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016 s.15). In the study, School Engagement Scale, School Climate Scale and Social Media Addiction Scale were used as the data

collection tools. The data obtained were analyzed through Pearson Correlation and Multiple Regression Analysis.

A positive relationship was found between school engagement and supportive teacher behavior, success-orientedness, and safe learning environment subscales of the school climate. There was no correlation between social media addiction and school engagement, while a negative relationship was found between social media addiction and safe learning environment subscales of the school climate. The regression analysis showed that school climate significantly predicted school engagement, while social media addiction did not significantly predict school engagement.

Some recommendations have been made based on these results. A positive and supportive school environment created by school administrators will increase school engagement among students. School administrators can be encouraged to create a positive school environment by being informed about the relationship between school climate and school engagement. Teachers can be informed about the positive effect of supportive teacher behaviors on students, so that they can be more supportive. This study is limited to 361 students studying in high school. The results of this research can be tested by other studies using different samples.